

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE ŞUBESİ

FAALİYET RAPORU

2020

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

©Benjamin Girette

1. GİRİŞ

Dünyada, milyarlarca insanın hayatını kesintiye uğratan 2020 pandemisinde Türkiye'nin insan hakları gündemi hız kesmedi. Hukukun muhalif sesleri ve bağımsız sivil toplumu baskılamak için araçsallaştırılması yıl boyunca devam etti. Gazeteciler, siyasetçiler, aktivistler, insan hakları savunucuları ya da sosyal medya kullanıcıları sadece uluslararası insan hakları hukuku ve Anayasa kapsamında korunan haklarını barışçıl biçimde kullandıkları için, son derece muğlak ve geniş çerçevede tanımlanmış terörle mücadele yasaları kapsamında yürütülen soruşturmalara, keyfi gözaltılara, temelsiz yargılamalara ve uzun süreli tutuklamalara maruz kaldılar.

Temmuz ayında, 11 hak savunucusunun yargılandığı hak savunucuları davasında, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Onursal Başkanı Taner Kılıç dahil dört insan hakları savunucusu, haklarında somut hiçbir delil olmaksızın örgüt üyeliği ve örgüte yardım suçlamalarından hüküm giydiler. Karar, dört ay gibi kısa bir süre içerisinde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nce onandı.

Yerel mahkemeler pek çok yargılamada, Anayasa'ya aykırı bir biçimde, Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamama yönünde hareket ederken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yerine getirilmesi yükümlülüğü hiçe sayıldı. Sivil toplum ve iş insanı Osman Kavala ile HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş hakkında AİHM tarafından ağır hak ihlali kararlarına rağmen bu kişiler hukuk dışı bir şekilde cezaevinde tutulmaya devam edildi.

Bağımsız bir yargının en önemli unsurlarından biri olan barolar ve savunma makamının mesleki özerkliğini ortadan kaldırmaya yönelik yasal düzenlemeler hayata geçirildi. Üst düzey kamu görevlilerinin ve hükümet yetkililerinin LGBTİ bireyleri hedef alan açıklamaları ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tehditleri yine 2020'de insan haklarını zayıflatmaya yönelik tehlikeli çabalara örnek teşkil etti.

Hükümet yetkililerinin “işkenceye sıfır tolerans” açıklamalarına rağmen, işkence ve diğer türde kötü muameleyle ilişkin güvenilir rapor ve şikayetler artarak devam etti, bu şikayetlere ilişkin hızlı, etkin ve bağımsız soruşturma açılması çağrıları cevapsız kaldı. COVID-19 kapsamında yaklaşık 100 bin mahpusun erken tahliyesini sağlayan yasal düzenlemeler yapıldı. Türkiye'nin aşırı derecede geniş terörle mücadele yasaları kapsamında, adil olmayan yargılamalar sonucunda tutuklu bulunan ve haklarında hüküm verilen kişiler bu uygulamanın kapsamı dışında bırakıldı. 2020 başında, Türkiye'nin sınır kapılarını açması ve teşvikiyle, on binlerce mülteci Yunanistan sınırına dayandı. Mültecilerin, Yunan güçleri tarafından sert şekilde ve ölümlerle sonuçlanan engellemelerle karşılaşmaları ağır insan hakları ihlallerinin yaşanmasına neden oldu.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi olarak Mart ayının ortasından itibaren evden çalışma düzenine geçtik. Kimsenin sağlığını riske atmamak adına kamuya açık fiziki etkinlikler gerçekleştirmedik. 2020 Genel Kurulu'muzu önce erteledik ardından gelen yasaklar nedeniyle gerçekleştiremedik. Fiziken mesafeli de olsak çalışanlar, aktivistler, üyeler ve destekçilerimizle birlikte, uluslararası dayanışma temelinde kampanyalar yürüterek, insan haklarını geliştirmek için mücadele verdik.

2. HAK SAVUNUCULARI, MUHALİFLER VE SİVİL ALAN

Türkiye ve dünyanın farklı yerlerinde daralan sivil alan ve saldırı altındaki hak savunucuları 2020 yılında her zaman odağımızda oldu. İnsan haklarından herkesin faydalanabilmesi, hak ihlallerinin önlenmesi ve önlenemeyen ihlallerin tazmininin ve hesap verebilirliğinin sağlanması için hayati önem taşıyan bu konuları özel bir ehemmiyet göstererek çalıştık.

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Onursal Başkanı Taner Kılıç'ın da aralarında bulunduğu 11 hak savunucusunun yargılandığı Büyükkada Davası ve Gezi Parkı protestolarını yönettikleri iddiasıyla yargılanan sivil toplum insanların yargılandığı Gezi Davası'nın duruşmalarını Uluslararası Af Örgütü'nün geniş bir delegasyonu ile birlikte izledik. Duruşmaların öncesi ve sonrasında sosyal medya kampanyaları yürüttük. İki davada da gelişmeleri, anlık video üretimleri de dahil olmak üzere tüm dünyaya eş zamanlı olarak duyurduk. Basına yönelik yapılan çalışmalarla birlikte, davaların detaylarını kamuoyuna aktardık. Gezi Davası'nda yargılananların beraat etmesinin ardından hürriyetinden yoksun bırakılmaya devam edilen Osman Kavala'ya yöneltilen yeni suçlamaları takip ettik, hakkında açılan yeni davayı da kampanya ve lobi faaliyetlerimize konu ettik.

Uzun yıllardır yargısal tacize maruz bırakılan hak savunucusu Eren Keskin, AIHM kararına rağmen serbest bırakılmayan Selahattin Demirtaş ve muhalefeti bastırmaya yönelik istismar edici bir yargılamaya maruz kalan Canan Kaftancıoğlu'nun da aralarında bulunduğu birçok kişinin durumunu takip ederek çalışmalarımızda yer verdik.

UAÖ İsrail ve Filistin Kampanyacısı Laith Abu Zeyad'ın Batı Şeria'dan çıkmasının İsrail tarafından yasaklanması üzerine lobi görüşmeleri, imza kampanyası, basın açıklamaları, röportajlar ve sosyal medya eylemleri aracılığıyla konuyu Türkiye gündemine taşımaya çalıştık.

Nisan ayında yapılan infaz düzenlemesiyle ilgili görüşlerimizi lobi faaliyetlerimiz çerçevesinde tüm ilgili taraflarla yazılı ve sözlü olarak toplantılarda paylaştık. Bu temaslar sonrasında çok sayıda meclis oturumunda, Uluslararası Af Örgütü'nün açıklamaları ve aktardığı bilgilere dayanarak cezaevlerinin ve tutukluların durumları, sadece özgürlüklerini kullandıkları için hapsedilenler ve hak savunucularının durumları gündeme getirildi.

Hak savunucularının durumuna dair, TBMM, Adalet Bakanlığı ve insan hakları kurumlarıyla bire bir lobi görüşmeleri gerçekleştirdik.

Görüşmeler kapsamında bilgi alışverişi yapılırken, Uluslararası Af Örgütü adına tavsiyelerimizi ilgililerle paylaştık, uluslararası insan hakları mekanizmalarının kararlarının uygulanmasını istişare ettik.

Aralık ayında beklenmedik biçimde TBMM gündemine getirilen ve sivil topluma yönelik ciddi tehditler içeren Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun Teklifine karşı, ortaklık yürüttüğümüz insan hakları kuruluşlarıyla birlikte "Sivil Toplum Susturulamaz" başlıklı bir kampanya yürüttük. Kampanya, bir haftadan kısa sürede 700 sivil toplum kuruluşunun desteğini aldı. İmza veren kuruluşların adı meclis kürsüsünden okundu, kampanya basın ve sosyal medyada ses getirdi. Teklifte, sivil toplum kuruluşu yetkililerinin haklarındaki olası bazı "soruşturma"lar nedeniyle yerlerine kayyum atanmasına izin veren bir hüküm, teklif yasalaşırken "kovuşturma" şartına çevrildi. Kanun yürürlüğe girmiş olsa da 2021 yılında üzerinde çalışılmaya devam ediliyor.

Üyesi olduğumuz İnsan Hakları Ortak Platformu ve İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı'ndaki hak savunucusu örgütlerle birlikte sivil alanın genişletilmesi ve hak savunucularının korunmasına yönelik geniş kapsamlı ve düzenli faaliyetler yürüttük.

3. İFADE, BASIN, TOPLANMA VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Müstakil olarak insan haklarının ayrılmaz parçası olan ifade, basın, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ayrıca diğer hakların savunulabilmesi için de önemli bir işlev görüyor. Bu nedenle bu haklar çalışma alanlarımız arasında önemli bir yer edinmeye devam etti.

İfade ve basın özgürlüğü 2020 yılında da İnsan Hakları Eğitimi (İHE) programımızın ana tematik çalışma alanlarından biri oldu. 2019'da başlattığımız yerel basın mensuplarına yönelik İHE projemizde insan hakları temelli habercilik atölyelerimiz devam etti. "Yerel Basınla İnsan Hakları Temelli Habercilik" programının amacı, yerel medyada çalışan gazetecilerle bir araya gelerek, hak ihlallerine yol açan tek sesli ve ayrımcı haber diline karşı hak odaklı habercilik pratiğini alandaki gazetecilerle birlikte güçlendirmektir. Alanlarında deneyimli

hak savunucuları ve gazetecilerle gerçekleştirdiğimiz atölyeleri yılın başında fiziki olarak ve ardından pandemi sebebiyle çevrimiçi devam ettirdik. Bu atölyelere 11 şehirden 150'den fazla yerel gazeteci ve gazeteci adayı katıldı. Aynı zamanda bu eğitim programıyla birlikte UAÖ'nün farklı ve çeşitli medya mecralarına ulaşarak yerelde iş birliği, dayanışma ve iletişim ağı kapasitesini güçlendirdik. İletişimde olduğumuz medya mecralarının çeşitlenmesiyle beraber Uluslararası Af Örgütü'nün insan hakları bakışı ve çalışmaları yerel medyada daha fazla görünürlük kazandı.

Pandemi sebebiyle insan hakları eğitimi atölyelerinde, çevrimiçi ve yeni eğitim metotlarının kullanılmasına ağırlık verdik. Bu amaçla, Türkçe insan hakları eğitim içeriklerine çevrimiçi erişim sağlanması için yepyeni dijital bir alan olarak Amnesty Academy'i kullandık. Dünyanın dört bir yanındaki 489 kişi, temel insan hakları ve savunuculuk, ifade özgürlüğü, toplanma hakkı, COVID-19 ve sağlık hakkına erişim gibi başlıklarda Türkçe olarak sunulan kurslara ücretsiz kaydoldu ve eğitim modüllerinden faydalandı.

Gazeteciler, aktivistler ve sosyal medya kullanıcıları dahil olmak üzere COVID-19 önlemleri bahane edilerek ifade ve toplanma özgürlüğü kısıtlanan kişilerin durumunu yakından takip ettik, brifingler ve basın açıklamaları yoluyla hak ihlallerini belgeledik. Pandemi bağlamında yaşanan ihlallerle ilgili yoğun lobi çalışması yürüttük. Açıklamalarımızı, TBMM İnsan Hakları Komisyonu üyeleri ve siyasi partilerin insan hakları ile ilgili temsilcileri, milletvekilleri ve ilgili bakanlıklar ile paylaştık ve taleplerimizi dile getirdik. COVID-19 pandemisine yönelik önlemlerinin insan hakları bakış açısıyla alınması gerektiğini hatırlatarak, önlemlerin kamu idaresi tarafından ifade ve toplanma özgürlüğünü kısıtlanmak için kullanılmaması için etki yarattık.

Temmuz ayında Meclis'e getirilen sosyal medya platformlarına yönelik yeni düzenlemeler içeren ve ifade özgürlüğüne yönelik ciddi bir tehdit oluşturan yasa teklifine karşı riskleri açıklayan çalışmalar yürüttük.

İfade, basın, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının ihlallerini belgeleyen açıklamalar yayınladık, çeşitli araçlarımızla iletişim ve kampanya faaliyetleri yürüttük.

Basın özgürlüğünü kullandığı için yargılanan Alptekin Dursunoğlu, Aslı Erdoğan, Aydın Keser, Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Bilge Aykut, Bilir Kaya, Doğan Akın, Eren Keskin, Ferhat Çelik, Filiz Koçeli, Hayri Demir, Hülya Kılınç, İnan Kızılkaya, İsmail Dükel, Kemal Sancılı, Necmiye Alpay, Murat Ağirel, Müyesser Yıldız, Ragıp Zarakolu, Rawin Sterk Yıldız ve Sibel Hürtaş hakkındaki davaların duruşmaları Dava Gözlem programı kapsamında takip ettik.

Cemal Kaşıkçı'nın ölümünün yıldönümünde, öldürüldüğü Suudi Arabistan Konsolosluğu önünde RSF ile birlikte basın açıklaması gerçekleştirerek faillerin adil bir şekilde yargılanarak gerekli cezayı almasını talep ettik.

Julian Assange'ın Birleşik Krallık'ta görülen yargılamasını yakından takip ederek, hakkındaki suçlamaların düşürülmesine yönelik kampanya yürüttük.

Sadece toplanma ve ifade özgürlüğü haklarını kullandıkları için yargılanan; 2018 yılında Çorlu'da raydan çıkan trende hayatını kaybedenler için adalet arayışıyla düzenlenen "Adalet Nöbeti"ne katılan maktul yakınları, 2018 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nde açtıkları stant nedeniyle yargılanan öğrenciler, 2018 yılında ODTÜ mezuniyet töreninde pankart açan öğrenciler ve 2019 yılında ODTÜ Onur Yürüyüşü'ne katıldıkları iddia edilen öğrenciler ve Las Tesis gösterilerine katılan kadınlar hakkındaki davaları Dava Gözlem programı kapsamında takip ettik.

Cumartesi Anneleri'nin 700.hafta buluşmasında polisin keyfi ve aşırı güç kullanımı ve ardından getirilen keyfi yasak nedeniyle, toplanma özgürlüğü hakkının korunması kapsamında pandemi öncesinde buluşmalar düzenli olarak izlendi.

Belarus, Fransa, Irak ve İran'daki protestolar ve ABD'de George Floyd'un öldürülmesinin ardından başlayan Black Lives Matters eylemleri başta olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerindeki eylemlere dair açıklamaları ve raporları basına servis ettik.

4. KADINLAR VE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi olarak yıllardır dünyanın dört bir yanındaki kadın hak savunucularına özel bir hassasiyet gösteriyorduk. 2020 yılında ise öncelikli konularımız arasına kadın haklarını da almaya karar verdik. Ulusal veya yerel olarak çalışan kadın ve LGBTİ+ örgütleriyle görüşmeler gerçekleştirerek hangi alanlarda faydalı olabileceğimizi tespit etmemizin ardından çalışmalarımızı başlattık.

Mart ayında, T24 iş birliği ile "Kendine Ait Bir Köşe" adlı bir alan yaratarak, altı kadın hak savunucusunun köşe yazılarıyla deneyimlerini paylaşmasına aracılık ettik. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü gösterilerini gözlemcilerimiz alanlarda gözlemlerken ayrıca aktivistlerimizle birlikte alanlarda yerimizi aldık.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü ve Las Tesis eylemlerini takip ettik. Las Tesis eylemlerine katıldığı için yargılanan kadınların davalarını dava gözlem programı kapsamına aldık.

Yılın ikinci yarısında İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmalarının başlaması nedeniyle, kampanya ve savunuculuk faaliyetleri yürüttük. Basın açıklamaları, imza kampanyaları, sosyal medya kampanyaları ve lobi faaliyetleri aracılığıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmek yerine tam olarak uygulanmasını talep ettik. Toplanma özgürlüğü hakkı ihlallerini tespit etmek için kadın örgütlerinin düzenlediği İstanbul Sözleşmesi gösterilerini sahada gözlemledik. Lobi çalışmaları kapsamında, kamu idaresi, ilgili bürokratlar ve siyasi partiler dahil ilgili tüm taraflarla toplantılar, değerlendirme oturumları, istişareler ve bilgilendirmeler yoluyla sözleşmeden çekilme tartışmalarına dair görüşümüzü ilettik, sözleşmenin uygulanmasına dair tavsiyelerimizi paylaştık.

Hazırladığımız İstanbul Sözleşmesi kitapçığını Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı, milletvekilleri, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere ilgili tüm taraflara gönderdik. İstanbul Sözleşmesi ve kadın hakları çalışmalarımızla ilgili kadın ve LGBTİ+ örgütleri ve sendikalarla iletişim içerisinde olduk.

İnsan Hakları Eğitimi programı kapsamında, toplumsal cinsiyet eşitliğinin insan hakları hareketinin plan ve programlarına dahil edilmesini ve yaygınlaştırmasını hedefledik. Ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dair eğitim içerikleri birçok insan hakları eğitim programımıza dahil edildi. Böylelikle UAÖ çalışanları, destekçileri, üye ve aktivistlerinin yanı sıra yerel basın çalışanları, gazeteciler, sosyal hizmet uzmanları, hukukçular ve üniversite öğrencileri gibi hedef grupların toplumsal cinsiyet ile ilgili bilgi edinebilmesinde önemli rol oynayarak, toplumsal cinsiyet perspektifinin anaakımlaştırılmasına yönelik uygulamalara katkı sunmayı hedefledik.

KENDİNE
AİT BİR
KÖŞE

©AFP Via Getty Images

©Firat Doğan - Amnesty International Turkey

Daha önce ulaşamadığımız çeşitli toplumsal gruplara 2020 yılında insan hakları eğitimleri yoluyla ulaşmak amacıyla, özellikle politika yapıcılara, yerel yönetimlere ve uygulayıcılara yönelik insan hakları eğitimlerimizi artırmak için çalışmalar yürüttük. İstanbul Sözleşmesi'nin etkin uygulanması için özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında oluşturulan mekanizmalardaki uygulayıcılara ve potansiyel uygulayıcılara yönelik iki ayrı eğitim programı hazırladık ve 2020 yılının sonunda ilk pilot atölyeyi yaptık.

Yıl boyunca aralarında Luceyn Haslul, Meryem Şeriatmedari, Nesime el-Seda, Nesrin Sutude, Yasmin Aryani ve Yulia Tsvetkova'nın da bulunduğu kadın hakları savunucularının uğradığı hak ihlallerine dair imza kampanyaları, sosyal medya eylemleri ve lobi çalışmaları yürüttük.

5. LGBTİ+

2015 yılından beri IDAHOBIT (Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtı Gün) çerçevesinde aktivistlerimizle LGBTİ+ örgütleri iş birliği ile Türkiye'nin çeşitli illerinde açık alanlarda gökkuşağı renklerinde uçurtmalar uçurduğumuz Fobini Uçur etkinliğini pandemi nedeniyle bu yıl dijitale taşımak zorunda kaldık. İnternet sitemize yerleştirdiğimiz butona tıklayınlar dijital bir uçurtma uçurdular. Ayrıca geliştirdiğimiz Fobini Uçur Instagram filtresi 50 binden fazla kullanıldı. Hazırladığımız dayanışma videosu yoğun ilgi gördü. Aktivist ve üyelere yönelik "LGBTİ+ Haklar ve Temel Kavramlar" başlıklı bir insan hakları eğitimi düzenledik.

Onur Haftası çerçevesinde sosyal medyada yürütülen iletişim kampanyasının yanı sıra, dilin kullanımına dair "Dil Yarası" başlıklı bir insan hakları eğitimi düzenledik.

Yıl boyunca en öncelikli konularımızdan biri de 2019 ODTÜ Onur Yürüyüşü'ne katıldıkları gerekçesiyle yargılanan öğrenciler oldu. Sosyal medyada geniş yer verdiğimiz davaya kitlemiz de yoğun ilgi gösterdi. Acil Eylem kampanyamızın yanı sıra, konuyu Haklar İçin Yaz vakası haline getirerek tüm dünyadan öğrencilere dayanışma sağladık. En az 43 ülkeden, 20 bin 683'ü Türkiye'den olmak üzere en az 445 bin 420 kişi yargılanan öğrencilerin beraat etmesini talep etti. Ayrıca binlerce dayanışma mektubu ve kartpostal öğrencilere gönderildi. Davanın tüm duruşmalarını gözlemleyerek bütün dünyaya bilgi aktardık.

Yıl içerisinde kamu yetkilileri tarafından yapılan homofobik ve LGBTİ+ ayırıcı açıklamalara karşı kurum olarak ve ortaklarla birlikte tepki verdik.

Trans kadın Hande Buse Şeker'i öldürdüğü iddia edilen polisin yargılandığı davayı Dava Gözlem programımız kapsamında takip ettik.

6. MÜLTECİLER, SİĞINMACILAR VE GÖÇMENLER

Yılın ilk çeyreğinde Türkiye yetkililerinin Avrupa Birliği ile olan sınırlarını açacağını duyurmasının üzerine Afganistan, Irak, Suriye ve çok sayıda diğer ülkeden gelen insanlar Türkiye'nin Yunanistan sınırına doğru yola çıktı. Güvenlik arayışı içindeki binlerce insanın siyasi bir oyunun ortasında kalması üzerine Edirne sınırına gittik. Sahada edindiğimiz bilgileri basın ve sosyal medya üzerinden dünyaya duyurduk. Ayrıca, davet edildiğimiz mecralarda ve üye ve aktivistlerimize yönelik düzenlediğimiz çevrimiçi toplantılarda gözlemlerimizi aktardık.

20 Haziran Mülteci Hakları gününde "Bunu mu demek istediniz: Mülteci" başlıklı bir dijital kampanya yürüttük. Google arama motorunda "kaçak göçmen" gibi ifadeler arayan kişiler "Bunu mu demek istediniz: Mülteci" yazan reklamımızla karşılaştılar.

Hukukçulara ve hukukçu adaylarına yönelik yıl boyunca, mülteci hakları eğitimini de içeren 16 Temel İnsan Hakları eğitimi ve iki Mülteci Hakları Eğitimi düzenledik. Bu eğitimlere 140 kişi katıldı.

Türkiye'den sınır dışı edilen veya sınır dışı edilme riski altına giren birçok mülteci ve sığınmacı için uluslararası hareketle iş birliği içinde ulusal ve uluslararası mekanizmalar aracılığıyla çalışmalar yürüttük. Bu çalışmaların çoğu, öznelere güvenliklerini riske atmamak için kamuya açık şekilde gerçekleştirilemedi.

Lobi çalışmaları kapsamında, dünyanın her yerinde mülteciler ile ilgili yaşananlara dair raporlarımızı ve açıklamalarımızı düzenli olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'ndaki ilgili kişilerle paylaştık. Mülteci alanındaki çalışmalarımız ve taleplerimiz kamu idaresinin ilgili birimleri ve ilgili bakanlıklar nezdinde büyük oranda yanıt buldu.

Mültecilere ve sığınmacılara insani yardım sağlayan ve hayat kurtaran aktivistlere yönelik birçok Avrupa ülkesinde "insan kaçakçılığı" da dahil olmak üzere temelsiz suçlamalar yöneltilmesine karşı lobi ve kampanyacılık faaliyetleri yürüttük.

Diğer şubelerle eşzamanlı yürüttüğümüz iletişim ve lobi faaliyetleriyle Malta'da karaya inmelerine izin verilmeyerek gemide tutulan mültecilerin karaya çıkarılmasına katkı sunduk.

Dava gözlem programı kapsamında, Adana'da Ali el Hemdan'ı öldüren polisin yargılandığı davayı izledik. Duruşmadan tüm bilgileri anlık olarak Türkiye'ye duyurduk. Moria mülteci kampındaki yangının ardından yangından etkilenenlerin Yunanistan hükümeti tarafından koruma altına alınması, İranlı kadın hakları aktivisti Meryem Şeriatmedari'nin Türkiye hükümeti tarafından sınır dışı edilmemesi ve Türkiye-Yunanistan sınırı açıldığı sırada nehirden Yunanistan'a geçmeye çalışırken Yunanistan güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü düşünülen Nadera'nın nerede olduğunun Yunanistan hükümeti tarafından bulunması için lobi çalışmaları, imza kampanyaları, sosyal medya eylemleri yürüttük.

7. ÇOCUK HAKLARI

Üyesi olduğumuz ECPAT (Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü ile Mücadele Ağı) ile yürüttüğümüz iş birliği kapsamında ve Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı ile birlikte Türkiye'nin birçok ilinde kamu ve özel sektörde çalışan avukatlara, sosyal hizmet uzmanlarına ve bu alanlarda eğitim gören üniversite öğrencilerine yönelik yıl boyunca 16 eğitim düzenledik. En az 13 ilde 380'den fazla katılımcı çevrimiçi ve yüz yüze eğitim atölyelerimize katıldı. 2020 yılında ayrıca, "İstanbul Sözleşmesi Bağlamında Cinsel Suçlar ve Çocuk Koruma Sistemi" eğitimlerini tamamladık. Hukukçular ve hukukçu adayları çocuk haklarının korunmasında gerekli bilgi ve donanımına ulaşabildikleri gibi, Uluslararası Af Örgütü'yle daha yakın ilişkiye geçtiler, iş birliği taleplerini artırdılar, insan hakları hareketini desteklemeye daha istekli olduklarını ilettiler. Ayrıca, UAÖ İnsan Hakları Eğitimi programının bu hedef gruplar arasındaki bilinirliği de arttı.

8. COVID-19 PANDEMİSİ BAĞLAMINDA İNSAN HAKLARI

Tüm dünyayı sarsan COVID-19 pandemisinin ortaya çıkışından kısa süre sonra, pandeminin yönetiminde insan haklarına dair rehber ilkeleri ve insan haklarının korunmasına yönelik önerileri hızlıca yayınladık ve kamu idaresiyle paylaştık. Yaşanan hak ihlallerini basın açıklamaları yoluyla belgeledik ve kamu idaresini insan haklarına saygı göstermeye davet ettik. COVID-19 bağlamında sağlık çalışanları, kadınlar ve LGBTI+'lar ile ilgili brifinglerimizi hem kamu idaresiyle paylaştık hem de sosyal medya üzerinden yaygınlaştırdık.

Hapishanelerin kalabalık olması nedeniyle pandemi döneminde fiziksel mesafenin koruması imkansız olduğu için, hak savunucuları, gazeteciler, avukatlar ve aktivistler de dahil olmak üzere sadece temel haklarını kullanmalarına rağmen kriminalize edilen tutuklu ve hükümlüler, yaşlılar ve başkası için yakın ve gerçek tehdit oluşturmamasına rağmen tutuklu yargılananların yaşam haklarının korunması için tahliye edilmesi talebiyle kampanya ve lobi faaliyetleri yürüttük. İnfaz düzenlemesiyle ilgili görüşlerimizi tüm ilgili taraflarla yazılı ve toplantılarla paylaşmamızdan sonra çok sayıda Meclis oturumunda, cezaevlerinin durumu, cezaevinde bulunan ve salıverilmeyen ifade özgürlüğü nedeniyle tutuklanan veya hüküm giyenler ve hak savunucularının durumu Uluslararası Af Örgütü'nün basın açıklamaları ve raporlarına referansla gündeme getirildi.

Türkiye hükümetinin açıklamalarıyla çelişen bilgileri paylaşan sağlık çalışanlarını ve pandemi önlemlerini eleştiren sosyal medya kullanıcıları ve gazetecilerin gözaltı ve soruşturmalara maruz kalmasına dair açıklamalar yayınladık, hak ihlallerini belgeledik.

Pandeminin ortaya çıkmasının ardından iki ay boyunca COVID-19 pandemisi bağlamında atılan ırkçı tweetlerin sayılarını listeleyen bir çalışmaya imza atarak, ırkçılık konusunda farkındalık yarattık.

COVID-19 pandemisi ile mücadelede alınacak önlemler ve yapılacak düzenlemelerin odağında insan haklarının olmasına vurgu yaparak, sağlık hakkı, aşıya eşit ve adil erişim, patentlerden feragat ve uluslararası iş birliği konularında önerilerimizi Sağlık Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ile kurduğumuz temaslarda paylaştık.

©Richard Burton - Amnesty International

©AFP Via Getty Images

©Hospital Clinic Barcelona

©Jarek Godlewski - Amnesty International

9. CEZASIZLIK

2020 yılında, Gezi Parkı protestoları sırasında İstanbul'da öldürülen Berkin Elvan, Diyarbakır'da Dört Ayaklı Minare önünde basın açıklaması yapılırken öldürülen Diyarbakır Barosu Başkanı ve insan hakları savunucusu Tahir Elçi, İzmir'de evinde öldürülen trans kadın Hande Buse Şeker'in ve Adana'da sokak ortasında öldürülen Suriyeli Ali Hemdan'ın ölümünden sorumlu olduğu düşünülen şüphelilerin polis memuru olması sebebiyle adaletin geciktirilmesi veya sağlanmaması olasılığı nedeniyle davalarının duruşmalarını Dava Gözlem programı kapsamında izledik.

Tahir Elçi davasının iddianamesinin kabul edilmesinin ardından Nisan ayında üye ve aktivistlerimizle çevrimiçi olarak Elçi hakkındaki Kırk Saat belgeselini izledik, belgeselin yönetmenlerinden Rabia Çetin ile söyleşi gerçekleştirdik. Aynı etkinlikte, iddianameyi ve davaya giden süreci anlattık. Ayrıca, Tahir Elçi'nin ölüm yıl dönümünde üye ve aktivistlerimizle düzenlediğimiz çevrimiçi etkinlikte Elçi ailesinin avukatlarından Orhan Kemal Cengiz'le Tahir Elçi'yi ve dava sürecini konuştuk.

ABD'de George Floyd'un bir polis memuru tarafından öldürülmesinin ardından, bu ölümün sorumlularının yargılanması ve davanın cezasızlıkla sonuçlanmaması için imza ve sosyal medya kampanyası yürüttük.

©Getty Images

10. CİDDİ VE AĞIR İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

2020 yılında Türkiye'nin, "işkenceye sıfır tolerans" politikasına son verdiği izlenimi yaratan işkence iddiaları ortaya çıktı. Eylül ayında Van'da gözaltına alındıktan sonra ağır yaralı şekilde hastaneye götürülen Osman Şiban ve Servet Turgut'un işkence gördüğüne dair iddialar üzerine konunun soruşturulması ve sorumluların adalete teslim edilmesi için acil eylem başlattık ve İçişleri Bakanlığı'na yönelik lobi çalışmaları yürüttük.

Aralık ayında, Diyarbakır Cezaevi'nde tutuklu yargılanan Mehmet Siddık Meşe'nin gardiyanlar tarafından ağır fiziksel şiddete uğradığı iddiası ve acil tıbbi bakıma erişmesine ve adli tıp görevlileri tarafından muayene edilmesine izin verilmemesi üzerine konunun araştırılması için acil eylem başlattık ve Adalet Bakanlığı'na yönelik lobi çalışmaları yürüttük.

İran'da adil olmayan bir yargılamayla ölüm cezasına mahkum edilen Amir Hüseyin Muradi, Muhammed Recebi ve Said Temcidi'nin ölüm cezasının durdurulması için diğer şubelerle eş zamanlı olarak kampanya yürüttük. Ölüm cezalarının uygulanması durduruldu.

Çin'in Sincan'da Uygurlara yönelik ağır insan hakları ihlallerine karşı faaliyetlerimizi sürdürürken, Çin yetkililerinin dünyanın her yerinde kendilerini eleştiren Uygurlara baskı ve tehdit uyguladığına dair brifingimizle birlikte yeni bir kampanya başlattık. Bu kampanya bağlamında siyasi partiler ve kamu yetkilileriyle görüşmeler gerçekleştirdik.

©Amnesty International

Libya, Myanmar ve Yemen'de çeşitli aktörler tarafından işlenen savaş suçları başta olmak üzere, özellikle çatışma bölgeleri üzerine tüm bilgileri kamuoyu ile paylaştık.

Dağlık Karabağ'da Ermenistan ve Azerbaycan kuvvetleri arasında yaşanan çatışmalar sırasında sivilere yönelik saldırılara dair tespitleri kamuoyuyla paylaştık.

Küresel hareketimizle iş birliği içerisinde Türkiye dışındaki ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine dair lobi faaliyetleri ve yazışmaları yürüttük. Dünyadaki çatışmalı bölgeler ve insan hakları ihlallerine dair kamu idaresi ile yakın iletişim içerisinde çalıştık. Özellikle Myanmar, Uygurlar, Çin, Yemen, Mısır, Belarus, Avrupa Birliği ve ABD başlıklarında yaptığımız bilgilendirme çalışmaları kamu idaresi nezdinde geniş biçimde karşılık buldu ve etki yarattı. Bu yıl, geçtiğimiz yıllara göre daha fazla siyasi partinin temsilcileriyle, daha fazla çalışma alanında yetkili bürokratlarla görüştük, bazı bakanlıklarla üst düzeyde değerlendirme toplantıları yaptık, bu sayede söz konusu başlıklardaki talep ve tavsiyelerimizi iletme fırsatı bulduk ve bir kısmının TBMM'de dile getirilmesini sağladık.

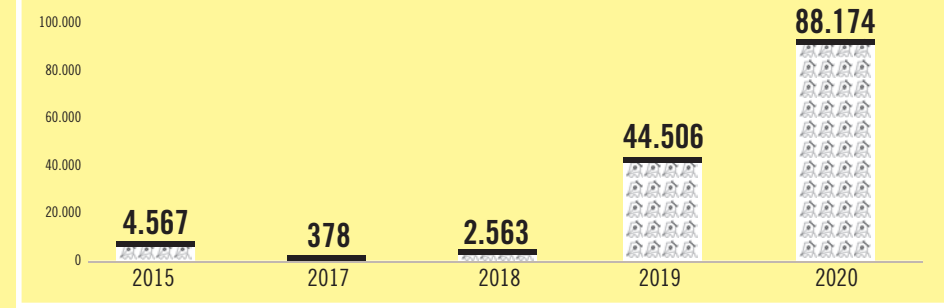

©Andrew Stanbridge - Amnesty International

11. HAKLAR İÇİN YAZ

Her yıl dünyanın dört bir yanında tehlike altında bulunan veya hakları ihlal edilen kişiler için yürüttüğümüz Haklar İçin Yaz kampanyasının altı vakası üzerinde çalıştık. Geçtiğimiz yıl toplam 44 bin 506 imza ile tamamladığımız kampanyayı bu yıl yaklaşık iki katı imza ile sonuçlandırarak toplam 88 bin imzayı aştık.

ODTÜ öğrencilerinin 2019'da kampüste düzenlemek istedikleri Onur Yürüyüşü'nün yasaklanması ve yürüyüşe katılanların hakkında dava açılması vakası da yer aldı. Türkiye'de homofobinin yükseldiği ve ifade özgürlüğünün sınırlandırıldığı bir ortamda, yalnızca barışçıl toplanma haklarını kullandıkları için yargılanan öğrenciler için beraat etmesini isteyen sadece Türkiye'den 20.863 kişi kampanyaya imza verdi.

Pakistan'da zorla kaybetmeler üzerine çalışan bir uzman olan ve uzun yıllar Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme Örgütü için bu suçları belgeleyen fakat kendisi de 2019'da zorla kaybedilen İdris Khattak da Haklar İçin Yaz kapsamında yer aldı. Khattak'ın gözaltında olduğu yetkililer tarafından sonradan kabul edilse de hala hürriyetinden yoksun bırakılmaya devam ediyor.

Drama öğrencisi iki genç kadın Popi Qwabe ve Bongeka Phungula, 2017'de vurularak öldürüldü. Ortada birçok delil olmasına rağmen soruşturulmayan cinayetlerinin ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet olaylarında cezasız kalmaması için Popi ve Bongeka'nın vakası da kampanyamızda yer aldı.

Libya'dan Avrupa'ya doğru yola çıkmış olan mültecileri geri Libya'ya götürmek isteyen gemi mürettebatını protesto eden mültecilerle gemi mürettebatı arasında tercümanlık yapan ve kendileri de mülteci olan El Hiblu Üçlüsü, gemi Malta sularına girdiğinde yapılan bir operasyonla gözaltına alındı. Libya'ya dönmüş olmaları durumunda işkence ve kötü muameleyle uğrayacak 100'den fazla insanı kurtarmış olan El Hiblu Üçlüsü, gemiye zorla el koydukları iddiasıyla ömür boyu hapis cezası tehdidi altındalar. Mültecinin tehlike altında olacakları yerlere geri gönderilmemesi ilkesiyle El Hiblu Üçlüsü kampanyamızda yerini aldı.

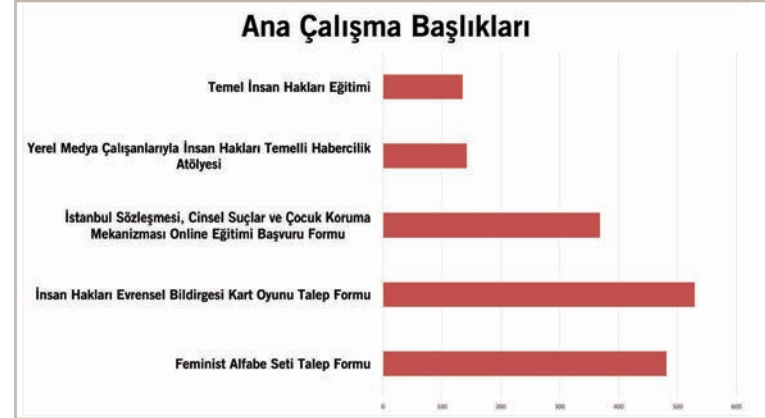
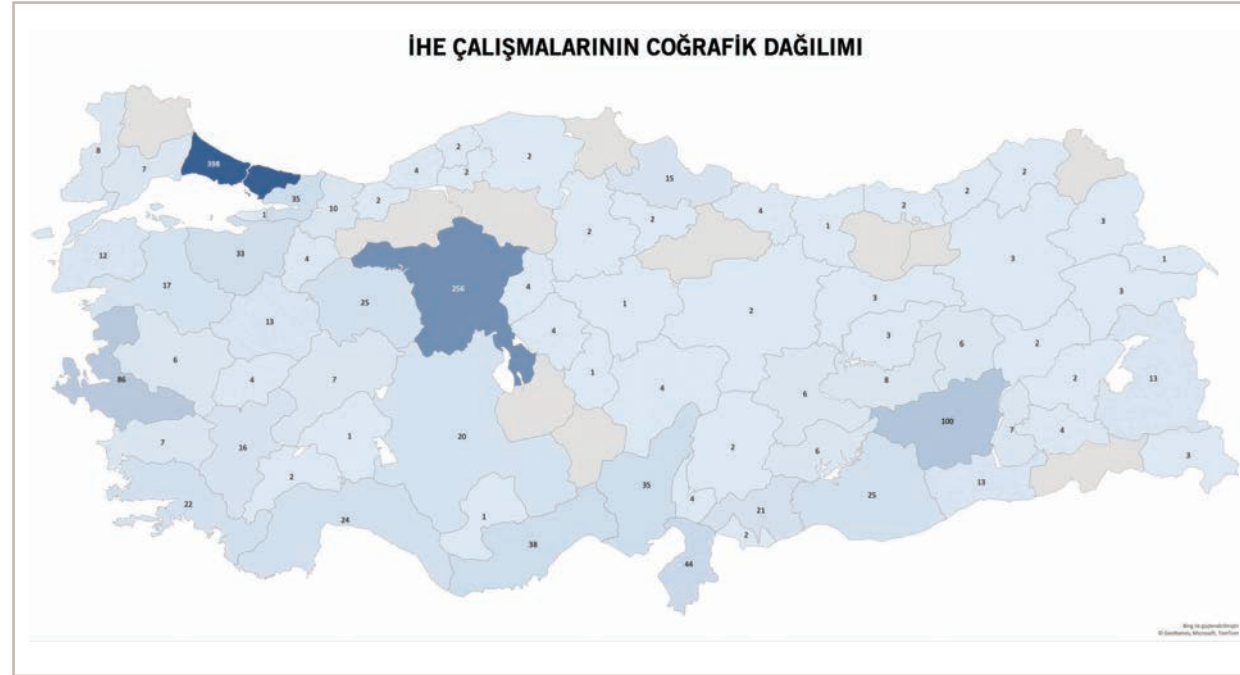
Hayatının büyük bir bölümünde kadınların özgürlüğü için mücadele eden Nesime el-Seda, bu nedenle hapsedildi. Suudi Arabistan yetkililerine kadın haklarını savunmanın suç olmadığını hatırlatmak ve Nesime'nin serbest bırakılmasını talep etmek için sadece Türkiye'den 39 bin 962 kişi imza verdi.

On yıllardır Kolombiya'da doğal kaynakları savunan çevre savunucusu Jani Silva, yaptığı çalışmalar nedeniyle petrol şirketleriyle ihtilafa düştü. Petrol sızıntıları nedeniyle yerel toplulukların bağımlı olduğu su kaynaklarının zehirlenmesine karşı faaliyet yürüten Jani ölüm tehditleri aldı ve takip edildi. Hepimizin hayat kaynağı olan Amazonlar için verdiği mücadele de hayatı riske giren Jani, Haklar İçin Yaz kampanyamızda yerini aldı.

12. İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ

2020 yılında özellikle çocuklara ve gençlere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, temel insan hakları kavramları, ayrımcılık karşıtlığı konularına değinen çeşitli malzemeler, oyunlar, kılavuzlar üretmeye ve bunları açık çağrılar üzerinden ulaşabileceğimiz herkese göndermeye devam ettik. Kampanyalarımızın yanı sıra insanların çok çeşitli alanlarda öncelikle haklarını bilmesi ve bunları kullanabilmesi/savunmasını sağlamak amacıyla yürüttüğümüz önemli çalışma alanımız olan İHE'leri erişebileceğimiz en geniş alana yaymaya, çok farklı şehirlerden farklı hedef gruplara en çeşitli biçimde ulaştırmaya çalıştık. Tüm çalışmalarımızı yaygınlaştırdığımız ve dokümanlarımızın, kaynakların kolaylıklar erişilebileceği insanhaklari.tv sitesi üzerinden aldığımız çağrılarla, 1000 adet Feminist Alfabe seti ve İHEB Kart Oyunu Seti talep eden kişilere gönderildi. Bütün bölgelerden ve pek çok şehirden gelen taleplerin bu karşılanması ile eğitim setlerinin ulaştırılması ile yanında kaynak geliştirme ve görünürlüğün artırılması da hedeflendi.

13. SAYILARLA ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ TÜRKİYE ŞUBESİ
FAALİYET RAPORU

16

2020

© Amnesty International

1. 1.455

YENİ DESTEKÇİ

2. 1.069

KİŞİ DESTEK TUTARINI
ARTTIRDI

3. 278

DESTEKÇİ YENİDEN
ARAMIZA
KATILDI

4. 3.659

AKTİF DESTEKÇİ

5. 8.810

BÜLTEN GÖNDERİLDİ

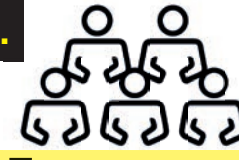
6. 506

ÜYE AİDAT ÖDEDİ

7. 62

5 YEREL AKTİVİST VE
1 GRUP GİRİŞİMİZ VAR

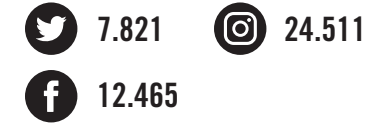
8. 62

YENİ AKTİVİST
ARAMIZA
KATILDI

9. 44.797

SM YENİ TAKİPÇİ

10. 1.598 ADET

FEMİNİST ALFABE VE
İHEB DAĞITILDI

13. 88.174

KAMPANYASINA KATILDI

14. 35

ACİL EYLEM
BAŞLATTIK

11. 24

FARKLI ŞEHİRDEN
KATILIMCILARIN DAHİL OLDUĞU
EĞİTİMLER GERÇEKLEŞTİRDİK

12. 987 kişi

İNSAN HAKLARI
EĞİTİMLERİMİZE
KATILDI

17. 41

EĞİTİM, ATÖLYE VE
WEBİNAR DÜZENLEDİK

18. 14

DAVAYI
GÖZLEMLEDİK

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

17

14. FİNANSAL DURUM

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi / Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Konsolide Bilanço	
	31.12.2020
605 -Kasa+Bankalar	7.037.662
630-Ticari ve diğer alacaklar (cari)	92.540
640 -Diğer stoklar(cari)	2.711
670 -Hareket içi alacaklar -cari	0
602 -Toplam Hazır Değerler	7.132.913
681 -Mali varlıklar (cari olmayan)	0
690- Ticari ve diğer alacaklar (cari olmayan)	133.361
730Nbv -Demirbaşlar	208.020
760Nbv -Maddi olmayan duran varlıklar	5.303
680 -Duran Varlıklar Toplamı	346.684
601 -Varlıklar Toplamı	7.479.597
810 -Ticari ve diğer borçlar toplamı (cari)	481.553
840-Diğer Borçlar (cari)	141.120
890 -Harekete olan borçlar -cari	0
801 -Ödenecek yükümlülükler toplamı - cari	622.673
970-Harekete olan borçlar - cari olmayan	188.484
900 -Harekete olan borçlar -cari olmayan	188.484
800 -Ödenecek Yükümlülükler Toplamı	811.157
991 -Dönem Karı/Zararı	5.264.678
992.2 -Önceki yıllara ait düzeltme	(75.000)
993 -Belirlenmiş rezervler	1.478.762
990 -Toplam Rezerv	6.668.440

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi / Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Konsolide Raporu - Gelir/Gider Sınıflandırması				Para Birimi:	Türk Lirası
GELİRLER	Kaynak Geliştirme	İnsan Hakları Çalışmaları	Kurumsal Giderler	UAÖ İçi Hareketler	TOPLAM
Düzenli Alınan Gelirler (Kredi Kartı)	1.184.217	0	0	0	1.184.217
Aidat Gelirleri	20.813	0	0	0	20.813
Kurumsal Bağışlar	0	0	0	0	0
Diğer Kaynak Geliştirme Gelirleri	0	0	0	0	0
Kaynak Geliştirme Gelirleri Toplamı	12.237	0	275	0	12.512
Diğer Gelirler Toplamı (Banka Gelirleri, İHE Proje Gelirleri vb.)	829.070	0	5.723	0	834.793
UAÖ Dışı Toplam Gelir	2.046.337	0	5.998	0	2.052.335
UAÖ İçi Toplam Gelir	0	3.983	0	4.852.202	4.856.185
Toplam Gelir	2.046.337	3.983	5.998	4.852.202	6.908.520
GİDERLER					
Kaynak Geliştirme Giderleri Toplamı	581.499	45.470	14.437	0	641.406
Satılacak Malzeme Giderleri Toplamı	13.181	0	0	0	13.181
İnsan Kaynakları Giderleri Toplamı	646.017	2.032.020	1.649.712	0	4.327.749
Dışardan Sağlanan Faydalar Toplamı	0	0	0		0
Seyahat Giderleri Toplamı	546	63.245	54.801		118.592
Medya ve İletişim Giderleri Toplamı	296.502	129.575	187.059	0	613.136
Basım-Yayın Giderleri Toplamı	0	142.272	19.871	0	162.143
Profesyonel ve Danışmanlık Hizmetleri Toplamı	0	149.367	105.623	0	254.990
Taşınmaz Giderleri Toplamı	17.739	52.071	208.730	0	278.540
Ofis Giderleri Toplamı	6.221	14.916	24.777	0	45.914
Sigorta Giderleri Toplamı	0	688	1.973	0	2.661
Ekipman Giderleri Toplamı	0	34.381	210	0	34.591
Ekipman Yıpranma ve Tükenme Giderleri Toplamı			95.885	0	95.885
Finansal Giderler Toplamı	12.518		(1.448.463)	0	(1.435.945)
Diğer Giderler Toplamı	69.809	11.216	14.209	0	95.234
UAÖ Dışı Toplam Gider	1.644.032	2.675.221	928.824	0	5.248.077
UAÖ İçi Toplam Gider	548	0	0	16.053	16.601
Toplam Gider	1.644.580	2.675.221	928.824	16.053	5.264.678
Gelir-Gider Farkı	401.757	(2.671.238)	(922.826)	4.836.149	1.643.842

İLETİŞİME GEÇİN

amnesty.org.tr

bulten@amnesty.org.tr

+ (90) 212 361 62 17

BİZE KATILIN

bit.ly/aforgutu

twitter.com/aforgutu

instagram.com/aforgutu

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

